

Årsplan 8. klasse

KLASSELÆRER

ANN-HELEN JENSSEN

Fagnavn

Norsk

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

3 uketimer / 3 periodeuker

Kompetansemål

Muntlig språk:

Elevene skal kunne

- lese flytende, og med forståelse, de fleste teksttyper på moderne bokmål og nynorsk
- fremføre flere sentrale dikt fra det nasjonale gjennombrudd til gryende realisme utenat eller som innøvet klasseresitasjon
- referere fra tekster som er lest
- uttrykke egne meninger i diskusjoner og på en saklig måte kunne gjengi andres argumentasjon
- samtale om hvordan språkbruk kan virke positivt og stimulerende på andres selvbilde og bidra til et inkluderende fellesskap
- delta i samtaler om sentrale litterære og andre kunstneriske verk
- samtale om karakteristiske trekk ved litteraturen i forskjellige epoker, med hovedvekt på det nasjonale gjennombrudd
- gjennomføre enkle foredrag og presentasjoner

Skriftlig språk:

Elevene skal kunne

- skrive hovedspråket ortografisk og grammatikalsk korrekt og kunne benytte kunnskaper om de viktigste stilistiske virkemidler - på en måte som står i forhold til emne, sjanger og mottaker
- kunne uttrykke seg på sidemålet, vise god kunnskap om dets grammatikk og rettskrivning og kunne bruke det i egne arbeider
- lese og skrive tekster i ulike sjangere, både skjønnlitterære og sakspreget, både på bokmål og nynorsk
- skildre konkrete, følelser, natur og personer gjennom ulike sanseintrykk
- vurdere og korrigere egne tekster ved hjelp av kunnskap om språk og tekst
- bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid samtidig som håndskriften vedlikeholdes og videreutvikles
- bruke tekster hentet fra bibliotek, internett og massemedier på en kritisk måte, drøfte tekstene og referere til benyttede kilder
- trekke ut det essensielle av en tekst eller en muntlig presentasjon og gjengi det presist
- lese stille og med god forståelse eldre norsk riksmål, eldre nynorsk, moderne dansk og svensk

Språk i sammenheng:

Elevene skal kunne

- bearbeide litteraturstoffet i en arbeidsbok eller på en annen relevant måte
- forklare ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap hvordan tekster er bygget opp
- finne språklige særtrekk i sitt eget miljø og sammenligne med noen andre dialekter

Kultur og dannelse:

Elevene skal kunne

- gi eksempler på forholdet mellom liv og diktning hos en del sentrale norske forfattere
- ha kjennskap til samisk språk og kultur
- ha kjennskap til det særegne ved norsk språkutvikling etter 1814, og forklare hvorfor vi har to skriftspråk i Norge

Faglig innhold

Skjønnlitteratur:

Lyrikk, noveller, roman. Både norsk eldre litteratur og samtidslitteratur. Lese, skrive, analysere.

Sakprosa:

Fagartikkel og debattartikkel. Lese, skrive, analysere.

Grammatikk og sråklære:

Sjangertrekk ved novelle, fagartikkel og debattartikkel. Analyse og tolkning av ulike tekster. Repetisjon av basisgrammatikk, rettskrivning og tegnssetting. Setningsanalyse. Setningsoppbygging og strukturering av tekst.

Litteratur -og språkhistorie:

Fra det nasjonale gjennombrudd til gryende realisme.

Språkhistorie.

Sidemål:

Grammatikk og rettskriving. Lese og skrive et utvalg tekster.

Jobbe med touch-metoden og tekstbehandlingsverktøy på pc.

Metode

- Diskusjoner, samtaler og drøfting
- Egenaktivitet i timene
- Gruppeoppgaver
- Framlegg, presentasjoner og opplesing
- Resitering og sang
- Arbeidsbok og hovedfagsbok
- Innlevering av tekster i ulike sjangre
- Respons og bearbeiding av skrevet tekst
- Tekstbehandling i Microsoft

Vurdering

Muntlig:

- Muntlig deltagelse i timene
- Muntlige fremføringer
- Høytlesing

Skriftlig:

- Arbeidsbok og hovedfagsbok
- Innleverte tekster
- Prøver
- Prosjekter

Fagnavn

Engelsk

Lærer

Ann-Rita Golis

Uketimer/periodeuker

3 uketimer

Kompetansemål

- Vise initiativ og ansvar i møte med faglige utfordringer
- Bruke ordbøker og andre kilder i et selvstendig arbeid for å utvide ordforråd og øke språkbeherskelsen
- Samarbeide konstruktivt med andre i skriftlige og muntlige oppgaver
- Ta i bruk reglene for rettskriving i språket og bruke grunnleggende språklige strukturer
- Snakke og lese med forståelig uttale
- Forstå og gjengi hovedinnholdet i bearbejdede og autentiske tekster i ulike sjangere
- Uttrykke egne meninger og følelser
- Kjenne til og samtale om viktige sider ved kultur og historie i språkområdet
- Lese og samtale om noen dikt og prosatekster av sentrale forfattere

Faglig innhold

Skjønnlitteratur:

Lyrisk- Alfred Lord Tennyson, Robert Burns, Elizabeth Barrett Browning

Roman: The Bookthief (Mark Zusak), The Boy in the striped Pyjamas (John Boyne)

kreativ skriving

Sakprosa:

Historiske tekster fra tiden rundt den industrielle revolusjon

kulturkunnskap-Irland

Prosjekt: "Coming to America"

lese og skrive fagtekster om oppfinnelser og oppfinnere

Grammatikk og språklære:

tekstopbygging, grammatikk og setningslære, repetisjon av ordklasser, bøyning av verb, utvikle ordforråd

Metode

tekstarbeid

egenlesing/egenaktivitet

pararbeid/gruppearbeid

fremføre dikt

høytlesing

bokrapport

samtaler og diskusjoner

Vurdering

innleverte tekster i word

muntlig deltagelse i timen

muntlige fremføringer

selvstendighet i arbeidet

prøver

arbeidsbok

Fagnavn

Spansk

Lærer

Begona Blaquez Gea

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Kompetansemål

Vise initiativ og ta ansvar i møte med faglige utfordringer.

- Tilpasse språkbruken i noen grad til ulike kommunikasjonssituasjoner.
- Samtale om språk og sider ved geografiske forhold i språk området.
- Beskrive og vurdere eget arbeid med å lære språket.
- Bruke ordbøker og andre kilder i et selvstendig arbeid for å utvide ordforråd og øke språkbeherskelsen.
- Samarbeide konstruktivt med andre i muntlige og skriftlige oppgaver.
- Ta i bruk reglene for rettskriving i språket og bruke grunnleggende språklige strukturer.
- Snakke og lese med forståelig uttale.
- Forstå og gjengi hovedinnholdet i bearbejdede og autentiske tekster i ulike sjangere.
- Kjenne til og samtale om viktige sider ved kultur og historie i språkområdet.
- Lese og samtale om noen dikt og prosatekster av sentrale forfattere.
- Delta aktivt i gjengivelsen av hovedinnholdet i muntlig formidlete fortellinger fra samfunnsliv og historie i språkområdet.
- Forstå og bruke tall i praktiske situasjoner.
- Ha individuelle roller i sketsjer og skuespill på språket.
- Skrive korte tekster om selvvalgte emner.

Faglig innhold

- Forståelse av kvaliteter, uttrykt ved adjektiver og adverb.
- Verbbøyning.
- Rollespill og skuespill.
- Diktat av ukjente tekster.
- Samtaler og lesing om land og samfunn.
- Høytlesning.
- Uttaletrening.

Vurdering

- Prøver
- Lekser
- Innlevert arbeidsbok
- Muntlige aktiviteter
- Lyttel aktiviteter
- Fremføringer

Fagnavn

Matematikk

Lærer

Martin Lisa og Dan Fosse

Uketimer/periodeuker

3 uketimer / 7 periodeuker

Kompetansemål

- Sammenligne og regne om hele tall, desimaltall, brøker, prosent, promille og tall på standardform, og uttrykke slike tall på varierte måter
- Regne med brøk, utføre divisjon av brøker og forenkle brøkuttrykk
- Utvikle, bruke og gjøre rede for metoder i hoderegning, overslagsregning og skriftlig regning med de fire regningsartene
- Behandle og faktorisere enkle algebraiske uttrykk, og regne med formler
- Løse likninger av første grad
- Utføre og grunngi geometriske konstruksjoner og avbildninger med passer og linjal og andre hjelpemidler. Anvende de vanligste geometriske steder i konstruksjoner.
- Tolke og lage arbeidstegninger og perspektivtegninger med flere forsvinningspunkter
- Gjøre overslag over og beregne lengde, omkrets, vinkel, areal, overflate, samt bruke og endre målestokk
- Gjøre rede for tallet π (pi) og bruke det i beregninger av omkrets, areal og volum

Faglig innhold

Repetisjon: regning med hele tall, brøk og desimaltall. Tallforståelse: negative tall, omvendte tall, parente-ser, potenser, kvadratrot og kvadrattall. Algebra: parenteser, negative tall, innsetting av verdier og potenser. Ligninger: enkle øvelser. Geometri: konstruksjon av vinkler, geometriske steder, omdannelse av trekkanter, kongruenssetningene, symmetri, forflytning, rotasjon, forstørrelse og forminskning, perspektiv og sentral-perspektiv. Flateinnhold og volum: firkant, trekant, sirkel, Pytagoras, mangekanter. Praktisk regning: bok-føring, handel, renteregning og lån ved bruk av regneark.

Metode

Variasjon mellom gruppearbeid, individuelt arbeid og presentasjoner i plenum. Gruppearbeid og plenumsdiskusjon skal gi øvelse i å sette ord på en matematisk påstand eller hypotese.

Vurdering

Det blir gitt ukeoppgaver og vurdert innsats. Prøver, hovedfagsbøker, oppgavearbeid og muntlig aktivitet i timene blir også vurdert kontinuerlig. Utviklingssamtaler og egenvurdering er en del av undervisvurderingen.

Fagnavn

Historie

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

3 uker norgeshistorie

4 uker renessansen

4 uker de store oppdagerne

Kompetansemål

Elevene skal

- reflektere over historiske hendelser og over hvordan samfunnet kunne ha vært dersom disse hendelsene hadde utviklet seg på en annen måte
- beskrive viktige trekk som fulgte etter europeisk middelalder
- kjenne til de viktigste europeiske oppdagelsesreisende, deres reiser og enkelte trekk ved kulturene de møtte på flere kontinenter, samt konsekvensene av reisene for alle berørte
- omtale eksempler på sentrale personligheter innen kunst, vitenskap og politikk i europeisk renessanse
- kjenne til prinsippet for, og betydningen av, det nye kopernikanske verdensbilde
- kjenne til tidlige tekniske fremskritt som kikkerten og boktrykkerkunsten og drøfte deres betydning
- beskrive Norges nedgangstid i senmiddelalder og overgangen til dansk overherredømme

Faglig innhold

Norgeshistorie:

Nedgangstiden på 1300-tallet, virkningen av svartedauen, Kalmarunionen og utviklingen fram til eneveldet i 1660

De store oppdagerne:

Sentrale skikkelser og hendelser knyttet til oppdagelsen av nye kontinenter

Nye relasjoner mellom folkeslag. Slavehandelen

Renessansen:

Vitenskap, kunst, teknologi og økonomi

Metode

Utarbeidelse av hovedfagsbok

Tegning og maling

Egenaktivitet i timene

Modellering

Presentasjoner og framlegg

Arbeide med å forme egne tekster fra stikkord

Sang

Vurdering

Muntlig deltagelse og innsats i timene

Prøver

Presentasjoner og framlegg

Hovedfagsbok

Fagnavn

Samfunnslære

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

1 uketime

Kompetansemål

Elevene skal

- redegjøre for aktuelle samfunnsspørsmål, skille mellom meninger og fakta, formulere argumenter og drøfte spørsmål
- tilegne seg kunnskaper og ferdigheter i det å lede et møte, sette opp en sakliste, skrive referat og være ordstyrer
- drøfte spørsmål omkring bruk og misbruk av rusmidler og sette slike spørsmål inn i en historisk og kulturell sammenheng
- samtale om ulik seksuell orientering i tilknytning til kjærlighet, samliv og familie
- redegjøre for grunntrekk av likestillingens historie i de siste 100 år og kjenne til forskjeller i yrkesvalg i forhold til kjønn
- fortelle om en konflikt og drøfte ulike muligheter for løsning
- drøfte demokratiet som styreform, redegjøre for politiske partier og hovedinnholdet i begrepet maktfordeling
- kjenne begrunnelser for hvorfor vi betaler skatt
- kjenne generelle strukturer og funksjoner i det norske rettssystemet og kjenne minst ett konkret eksempel på forløpet av en rettsak
- vite noe om de viktigste internasjonale organisasjoner der Norge er medlem
- kjenne grunnleggende menneskerettigheter, deres opprinnelse og verdien av at de blir respektert

Faglig innhold

Stortingsvalget 2017. Ideologier og kampsaker til Norges største partier
Møteledelse og debatt i forbindelse med både fagtimer og klassens time
Skadevirkninger av alkohol, tobakk og narkotika
Kunnskap om seksuell orientering
Likestillingens historie
Prosjekt om Syria
Demokrati som styreform og grunnleggende prinsipper for hvordan vårt samfunn styres
Skatt
Repetere gangen i en rettsak og overvære en rettsak
FN, NATO, EØS
Operasjon dagsverk

Metode

Arbeidsbok
Rollespill
Prosjektarbeid
Diskusjoner, samtale, drøfting
Egenaktivitet i timene
Gruppeoppgaver
Presentasjoner og framlegg

Vurdering

Presentasjoner og framlegg
Prøver
Arbeidsbok
Deltagelse i samtale og diskusjoner

Fagnavn

Religion og livssyn

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Kompetansemål

Elevene skal

- kjenne til Bibelens oppbygning, forklare forholdet mellom Det gamle og Det nye testamente og drøfte ulike syn på Bibelen
- gjøre rede for viktige hendelser i kristendommens historie fra reformatjonen til vår tid, nasjonalt og internasjonalt
- kjenne til sentrale trekk ved forskjellige frikirkesamfunn og nyreligiøse bevegelser
- kjenne til og samtale om afrikanske religioner og religionene til urbefolkninger i Amerika og Oseania
- kjenne til og samtale om det karakteristiske og mangfoldige i jødedom, islam, hinduisme og buddhisme på grunnlag av sentrale skrifter, ritualer og tradisjoner
- kjenne til sentrale filosofiske ideer fra antikken, særlig Platon og Aristoteles
- samtale om eksistensielle, allmenmenneskelige livsspørsmål
- delta i dialog om religions- og livssynsspørsmål og øve respekt for menneskers tros - og livssyns-oppfatninger
- drøfte etiske spørsmål og verdivalg i tilknytning til aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt: sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, bioetiske spørsmål, fredsarbeid og demokrati, mellommenneskelige relasjoner som samlivsformer og valg av kulturelt ståsted

Faglig innhold

Hva er "Det gamle testamente" i Bibelen?

Det gamle testamente-Det nye testamente; en sammenheng eller et brudd?

Kristendommens historie fra reformatjonen til vår tid, nasjonalt og internasjonalt

Ulike frikirkesamfunn og nyreligiøse bevegelser

Afrikanske religioner og religionene til urbefolkninger i Amerika og Oseania

Jødedom, hinduisme, islam og buddhisme

Arbeide med ulike tekster i boken Dialogos, og etiske, filosofiske og moralske problemstillinger knyttet til dem

Platon og Aristoteles

Aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt, som mobbing, rasisme, økologisk ansvar og fredsarbeid

Prosjekt om Syria

Metode

Prosjektarbeid

Tekstarbeid

Diskusjoner, samtale, drøfting

Egenaktivitet i timene

Gruppeoppgaver

Foredrag, presentasjoner og framlegg

Arbeidsbok

Vurdering

Prøver

Arbeidsbok

Foredrag, presentasjoner og framlegg

Deltagelse i samtaler og diskusjoner

Fagnavn

Geografi

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

4 periodeuker

Kompetansemål

Elevene skal

- kjenne jordens kontinenter, regioner og de viktigste land, havområder samt de viktigste innsjøer, elver, fjellkjeder
- kjenne i grove trekk det biologiske og etnografiske stoff som naturlig knyttes til beskrivelsen av andre verdensdeler
- kjenne til noen av verdens urfolk og kulturer som har utviklet seg ut fra karakteristiske naturforhold
- forstå romlige prinsipper som breddegrader og lengdegrader
- beherske målestokk

Faglig innhold

Kontinentene

Verdensdelene

Lengdegrad og breddegrad

Verdenshavene og havstrømmer

Målestokk

Metode

Egenaktivitet i timene

Periodebok

Prosjekt og framlegg om verdensdelene

Vurdering

Muntlig deltagelse og innsats i timene

Framlegg

Periodebok

Fagnavn

Biologi

Lærer

Martin Lisa

Uketimer/periodeuker

2 periodeuker

Kompetansemål

- Elevene skal kunne kjenne til hvor de vitale indre organer er plassert i menneskekroppen og deres funksjon
- Grunnleggende innsikt i ernæring og kosthold
- Kunnskaper om seksualitet og fosterutvikling

Faglig innhold

Menneskets fysiologi. Hvordan kroppen fungerer. Hjerte og blodsirkulasjon, lungene, åndedrettet og fordøyelsen. Pubertet, seksualitet og forplantning

Metode

Undervisningen er basert på tavleundervisning, samtaler og demonstrasjoner. I arbeidsboken tegner og skriver elevene det de erfarer.

Vurdering

Hovedfagsbøker og muntlig aktivitet i timene blir vurdert kontinuerlig. Perioden avsluttes med en prøve.

Fagnavn

Fysikk

Lærer

Martin Lisa

Uketimer/periodeuker

4 periodeuker

Kompetansemål

Mekanikk

- Kjenne til, forstå og beskrive grunnleggende fenomener innen mekanikk
- Være fortrolig med dagligdags, praktisk bruk av de mekaniske prinsippene i redskaper og maskiner

Akustikk

- Kjenne til prinsippene for lydbølger, hvordan de kan synliggjøres og måles
- Kjenne viktige begreper som intervall og tonehøyde

Optikk

- Kjenne til lovene for lysets forhold til speil og linser
- Forstå prinsippene for kamera

Varmelære

- Kjenne til, forstå og beskrive grunnleggende fenomener innen varmelære
- Være fortrolig med temperaturskalaer og termometer

Elektrisitet

- Kjenne prinsippene for ulike strømkilder
- Kjenne til elektrisitetens varmekvinn
- Være fortrolig med enkle elektriske hjelpemidler i hverdagen og deres virkemåte
- Kjenne til sikkerhetsforanstaltninger ved praktisk bruk av elektrisitet

Generelle kompetansemål

- Øve systematisk iakttagelse av naturfenomener og eksperimenter og bygge opp gode rutiner med hensyn til beskrivelser, loggføring o.l.

Faglig innhold

Mekanikk: Balanse og likevekt, tyngdepunkt, vektarmer i forskjellige praktiske utforminger, praktiske øvelser med vektstang som fører til utarbeidelse av vektstangloven, skråplan, trinse og blokk, kile, skrue, sammenfatning av de forskjellige erfaringer i mekanikkens gyldne regel. **Akustikk:** Chladni, musikalske intervaller og Pytagoras forhold. **Optikk:** plane og krumme speil, speilbilder, Camera obscura. **Varmelære:** varmeledning og varmeutvidelse, anvendelse i temperaturmåling, forskjellige temperaturskalaer og termometervæsker. **Elektrisitet:** likestrømskilder, spenningsrekke, voltasøyle, strømmens varmekvinn, erfaringer med forskjellige motstander, ledningsevne til forskjellige materialer, kortslutning, strømkrets, tekniske anvendelser. Gjennomgang av sikkerhetsforanstaltninger ved omgang med elektrisk strøm. Lyn og lynavleder.

Metode

Undervisningen er basert på forsøk som aktiviteter eller demonstrasjoner. Elevene blir trent i å iaktta fenomener og trekke konklusjoner. I arbeidsboken tegner og skriver elevene det de opplever.

Vurdering

Hovedfagbøker og muntlig aktiviteter i timene blir vurdert kontinuerlig. Perioden avsluttes med en prøve.

Fagnavn

Kjemi

Lærer

Dan Fosse

Uketimer/periodeuker

3 periodeuker

Kompetansemål

Elevene har et grunnlag for å forstå bakgrunn for syrer og baser. De grunnleggende betingelser for en forbrenning. Oversikt over kalkens kretsløp. Kjenne til hvordan forskjellige stoffer forholder seg til og reagerer på varme og ild.

Faglig innhold

Forbrenning av forskjellige substanser fra planteriket, dyreriket og mineralriket. Røyk og aske gir syre og base (med vann). Oksygen og karbondioksid. Røyk, trekk, sot og skorstein. Kalkbrenning og sement. En historisk presentasjon av de syv klassiske metallene.

Metode

Demonstrasjonsforsøk delvis med elevdeltagelse. Muntlig og skriftlig bearbeidelse av nytt stoff med ledsagende forsøksillustrasjoner i arbeidsbok. En skriftlig prøve ved periodens avslutning.

Vurdering

Elevenes muntlige deltagelse under repetisjon og i samtaler under undervisningen.

Arbeidsbokens innhold.

En avsluttende skriftlig prøve siste dag i perioden.

Fagnavn

Astronomi

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuger

3 periodeuger

Kompetansemål

Elevene skal

- kjenne navnene og utseende på stjernebildene langs solens bane gjennom året (Dyrekretsen)
- kjenne til forholdet mellom Polarstjernens stilling på himmelen og breddegraden
- kjenne planetenes navn, kjennetegn og rekkefølge i det heliosentriske verdensbilde, og vite hva vi mener med indre og ytre planeter
- forklare sol- og måneformørkelse
- kjenne de mest markante stjernebildene som er synlige i Norge
- kjenne til noen kjente astronauter

Faglig innhold

Forskjell på geosentrisk og heliosentrisk verdensbilde

Zodiaken (Dyrekretsen)

Polarstjernen

Planetene i vårt solsystem

Sol- og måneformørkelse

Stjernebilder

Galileo Galilei, Johannes Kepler, Kopernikus

Metode

Utarbeidelse av hovedfagsbok

Tegning og maling

Egenaktivitet i timene

Vurdering

Hovedfagsbok

Muntlig deltagelse i timene

Prøve

Fagnavn

Eurytmi

Lærer

Loreta Matorkiene

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Kompetansemål

Elevene skal kunne fire stavøvelser med sikkerhet.

Elevene skal kunne to konsentrasjonsøvelser med sikkerhet.

Elevene skal kunne utføre formene til dikt med tilsvarende bevegelser.

Elevene skal kunne utrykke to eller flere forskjellige stemninger i bevegelser.. trist og glad, grådig og snill.

Elevene skal kunne kjenne til forskjell mellom tonebevegelser og intervallbevegelser.

Elevene skal kunne kjenne til forskjell mellom eurytmi og annen bevegelseskunst.

Faglig innhold

Rytmask inngangskomposisjon til bevisstgjøring av det bakerste og fremste rom.

Begynnelsesvers "Under meg er jorden" med eurytmiform og lydbevegelser.

Dikt av J.W.Goethe "I livets sjøer" med eurytmiform og lydbevegelser.

Øvelser i å beherske roms dimensjoner. F.eks.harmonisk åttetall fra fire forskjellige retninger.

Stavøvelser i nye variasjoner og presisjon.

To stavkomposisjoner med musikk av W.A.Mozart "Alla turca" og av Scott Joplin "Entertainer".

Tredelt gang på ringen med ytre og indre vekt og med ledsagende armbevegelser i de tre plan: foran, på side, oppe.

Sjelegjester og fotstillinger, dramatisk eller humoristisk.

Intervallene øves videre.

Dur-, moll- og dissonansakkordene øves.

Metode

Elevene beveger seg i ring, rekke, og i små og store grupper.

Lytte til musikk, beskrive den og utføre tilsvarende bevegelser.

Lage nye øvelser med språk og musikk.

Utføre samtaler om eurytmi, som bevegelseskunst.

Utføre samtaler om annen bevegelseskunst: ballet, hip-hop, folkedans.

Beskrive forskjell mellom forskjellig bevegelseskunst.

Skrive, tegne og utforme eurytmibøker.

Vurdering

Muntlig tilbakemelding i timene.

Fremføring av det lærte stoff til hverandre og til andre på skolen.

Selvstendig arbeid i grupper.

Eurytmiprøve på slutten av semester.

Fagnavn

Kroppsøving

Lærer

Lars Gudmund Fiske

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Kompetansemål

Kunne delta i et større utvalg idretter.

Kjenne til teknikk, taktikk og treningsprinsipper i et utvalg individuelle og lagidretter.

Videreutvikle flere svømmeteknikker utføre livredning i vann der mulighetene ligger til rette for det.

Forklare og utføre livbergende førstehjelp.

Planlegge, gjennomføre og vurdere egentrening av ulike slag, også ved hjelp av digitale hjelpemidler.

Selvforsvar.

Styrketrening med egen kroppsvekt.

Orienter seg ved hjelp av kart og kompass i varierte terrengetyper.

Ha grunnleggende innsikt i ernæring og kosthold.

Ha kunnskaper om karbohydrater, fett og proteiner.

Være bevisst på hva som er grunnlaget for et sunt kosthold.

Være bevisst på skadevirkningene av tobakk, alkohol og andre rusmidler.

Faglig innhold

Skriveoppgave om ernæring, kosthold, fett, karbohydrater, proteiner med mer.

Elevstyrt undervisning i grupper

Ballspill og andre idretter

Basistrening

Generell styrketrening (med egenvekt) og kondisjonstrening

Ski og/eller skøyter

Koordinasjons og balanseøvelser i kampsport

Evt sykkelkultur og svømmeundervisning

Metode

Lærer og elevstyrt undervisning både inne og ute gjennom året.

Vurdering

Vurdering av innsats, utvikling, teoretisk og praktisk kompetanse fortløpende gjennom året og gjennom skriftlig oppgave.

Elevene får tilbakemeldinger muntlig og fortløpende gjennom året rundt deres forbedringspotensiale.

Fagnavn

Kunst og håndverk

Lærer

Lars Gudmund Fiske

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Kompetansemål

Jobbe med tørt trevirke.

Få en forståelse av hvordan treets retning har noe å si for hvordan man jobber med det.

Jobbe med konkave og konvekse former.

Enkle sammenføyninger.

Faglig innhold

Jobbe med tørt trevirke med hensikt å produsere et sinket/ laftet fuglebrett/ fuglekasse med tanke på funksjonalitet, nøyaktighet og kreativitet. Prosjektet skal planlegges og vises med arbeidsskisse.

Jobbe med tørt trevirke for å hule ut en bolle/ skål/ fat eller traug. Det skal være en arbeidsskisse og en plan for hvordan man skal jobbe med emnet sitt med tanke på treretning, tykkelse på emnet, bredden, osv.

Metode

Undervisning av lærer i sløydsal med stor overvekt av praktisk jobbing selv og veiledning av lærer.

Vurdering

Vurdering av arbeidsmoral, nøyaktighet, kreativitet, praktisk og teoretisk kompetanse og sluttprodukt.

Fagnavn

Musikk/kor

Lærer

Ann-Helen Jenssen

Uketimer/periodeuker

1 uketime

Kompetansemål

Elevene skal

- delta i oppvarming og øvelser for tonedanning og klang
- delta i felles sang med sanger fra alle sjangre og kulturer
- delta i samspillgrupper med sang og instrumenter
- delta i fremføring av musikk og dans fra ulike kulturer, ulike sjangre og historiske epoker
- ha kjennskap til intervallene, kunne gjenkjenne kvart, kvint og oktav
- være fortrolig med grunnelementer i musikk læren
- ha kjennskap til noen sentrale komponister og typiske kjennetegn for deres musikk
- kjenne eksempler på de mest brukte musikkformer fra middelalderen til i dag

Faglig innhold

Synging, spilling og dansing, både i mindre grupper og hele klassen sammen
Intervallene og repetisjon av grunnleggende musikkteori
Gruppearbeid og fremlegg om musikkhistorie

Metode

Egenaktivitet i timene
Arbeidsbok
Prøver
Gruppearbeid, presentasjoner og framlegg
Fremvisninger

Vurdering

Interesse, innsats og innstilling i timene
Evne til samarbeid, lytting og samspill
Prøver
Presentasjoner og framlegg

Fagnavn

Mat og helse

Lærer

Sara Myhre

Uketimer/periodeuker

3 uketimer

Kompetansemål

Fra jord til bord:

- Utvikle, lage og presentere et lokalt foredlingsprodukt
- Undersøke ulike matvarer med hensyn til kvalitet og miljø
- Vite hvordan man lager en god kompost og beskrive prosessene
- Kjenne til grunnprinsippene innenfor økologisk og tradisjonell matvareproduksjon
- Drøfte hvordan ulike markedsføringsmetoder kan påvirke valget av matvarer.
- Forstå enkel merking av innhold og opprinnelse av matvarer

Mat og livsstil:

- Lage god og næringsrik mat til et hovedmåltid
- Bruke regning for å øke eller redusere mengden i oppskrifter
- Planlegge og lage et sammensatt, flere retters måltid
- Hvilke næringsstoffer sentrale matvarer inneholder
- Bruke digitale verktøy til å bearbeide innkjøpstall og justere oppskriftsmenger

Mat og kultur:

- Få muligheten til å oppleve forskjellig smaker fra forskjellige kulturer
- Finne oppskrifter fra ulike kilder, vurdere, og følge dem
- Lage mat ute i naturen, med naturen som ressurs.
- Planlegge og lage til selskap med inviterte gjester
- Prøve ut og sette sammen retter ut fra ulike matlagingsmetoder og matkulturer

Faglig innhold

Det viktigste elevene skal lære dette året er å lage et helhetlig måltid av god, næringsrik mat.

Elevene skal forstå merking av innhold og opprinnelse til matvarer.

De skal lære å se sammenhengen mellom matvaner og helse.

De skal finne oppskrifter fra ulike kilder, vurdere og følge dem.

Metode

- Lage syltetøy
- Tilberede mat ut fra oppskrifter
- Handleturer/Ekspedisjoner
- Quiz og arbeidsoppgaver
- Egenarbeid med oppgaver og innleveringer

Vurdering

- Innlevering av bøker
- Skriftlig/muntlig prøver
- Støtte til egenvurdering
- Muntlig tilbakemeldinger underveis
- Hjemmeoppgaver